

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

KLAGE FRA A V/ADVOKAT C, PÅ SORENSKRIVER B, X TINGRETT. SAK NR 16/04.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 14. juni 2004 fattet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er fattet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg.

Ved brev 19. februar 2004 har A v/advokat C innsendt klage på sorenskriver B, X tingrett. Klagen er forelagt for sorenskriver B, som har avgitt uttalelse. Klager har deretter supplert sine anførsler ved brev 4. mai 2004, som sorenskriveren er gjort kjent med.

Saksforholdet er i korthet følgende:

X tingrett åpnet 14. mars 2001 offentlig skifte i dødsbo nr -----, der klager var en av arvingene. Samme dag ble advokat D oppnevnt som bostyrer. Etter endt bobehandling oversendte bostyreren forslag til slutning og utlodning til skifteretten. Slutning og utlodning ble avsagt av tingretten v/sorenskriver B 28. februar 2003. Klager anket til lagmannsretten, men fremsatte samtidig begjæring om omgjøring overfor tingretten. Tingretten tok begjæringen om omgjøring til følge, og ny slutning og utlodning ble foretatt 5. november 2003.

Klager har i hovedsak anført:

Slutningen og utlodningen av 28. februar 2003 inneholdt åpenbare feil som burde vært fanget opp av dommeren. Hun kan knapt ha lest dokumentet før hun undertegnet. Det ble gjort en rekke helt elementære feil. De feil som ble begått var følgende:

- Det ble ikke gjort fradrag for klagers utgifter til advokat ved beregning av arveavgift
- Arveavgiftsberegning var feil
- Skatt for 2001 var oppført med feil beløp
- Det var ikke foretatt forhåndsligning av boet
- Renteinntekter var galt behandlet
- Klager fikk ikke refusjon for opprinnelig innbetalt forskudd på skifteomkostninger til skifteretten
- Bostyrers godtgjørelse var for høy og mva-beregningen av hans salær var feil

Det sorenskriveren bebreides, er at hun ikke fanget opp åpenbare feil i bostyrerens forslag til slutning og utlodning. Selv om bostyrer er oppnevnt, har retten et selvstendig ansvar for å påse at slutning og utlodning blir riktig.

Før klager kontaktet advokat C, ringte hun og datteren en gang hver til sorenskriver B og påklaget forhold ved bostyrerens behandling av arvingene. De oppfattet da begge

sorenskriveren som avvisende. De følte samtalene som ubehagelige og fikk inntrykk av at sorenskriveren ikke ville ha noe med dette å gjøre, idet bostyreropdraget var satt bort til advokat D.

I brev 24. mars 2003 til tingretten påklaget advokat C bostyrerens arbeid. Da klagen til tilsynsutvalget ble inngitt, hadde de enda ikke mottatt svar på denne klagen i annen form enn omgjøring av slutning og utlodning, der for øvrig advokat C bisto ved utarbeidelsen. Det er uforståelig at tingretten kunne fortsette å stole på bostyrerens håndtering av bobehandlingen når man så hvordan saken utviklet seg.

På grunn av manglende respons fra tingretten tilskrev advokat C retten ved brev 9. september 2003. Det ble bedt om at tingretten tok kontroll over bobehandlingen. Samtidig ble det stilt spørsmål ved om det er riktig at klager må betale for honorar til advokaten for å følge opp tingrettens arbeid. Dette siste spørsmålet er aldri blitt besvart av tingretten.

Bostyrer oversendte etter hvert utkast til omgjøring og slutning. I brev 16. oktober 2003 måtte advokaten påpeke en rekke forhold som fremdeles var feil i forslaget. Ikke minst var det nødvendig å gjenta en etterlysning av alminnelig boregnskap, som burde vært sendt tingretten for revisjon. Slikt boregnskap forelå ikke da boet første gang ble tatt opp til slutning og utlodning. Det må være en svikt fra domstolens side at slikt regnskap ikke ble avkrevet.

Da sorenskriveren i brev 20. oktober 2003 skrev til bostyreren, opplevde klager at hun for første gang tok saken på alvor.

I to senere brev av 31. oktober og 12. desember 2003 har advokaten gjentatt spørsmålet om hvorledes klager kan unngå å bli belastet med den del av arbeidet som advokat C har utført, og som kunne vært unngått dersom bostyrer og tingretten hadde utført sine oppgaver/kontrolloppgaver. Disse henvendelsene er ikke blitt besvart.

Etter klagers oppfatning har sorenskriveren gjennom sitt arbeid med boet vist manglende oppfølging av saken, både faglig og administrativt. Muligens skyldes dette hennes mange gjøremål utenom dommerarbeidet, jf vedlagt artikkel i VG 21. mai 2003.

Uansett hva årsaken måtte være, er det ønskelig at denne klagen kan få som følge at det iverksettes tiltak slik at dødsbobehandlingen ved X tingrett, under sorenskriver Bs ledelse, blir av bedre kvalitet.

Innklagede har i hovedsak anført:

Den advokat som ble oppnevnt som bostyrer var en erfaren advokat som i en årrekke har behandlet alle slags boer til tingrettens fulle tilfredshet. I nærværende tilfelle dreide det seg om et skifte med en fastlåst konflikt mellom arvingene, og han var da et naturlig valg.

Da bostyreren 5. februar 2003 oversendte utkast til slutning og utlodning, fremgikk det at utkastet var sendt arvingene, og at tidligere utkast var gjennomgått av dem. Deres bemerkninger og innsigelser var delvis tatt til følge. Før retten hadde tatt stilling til utkastet, mottok retten brev fra klageren, der klager tok opp spørsmål som bostyreren tidligere var gitt fullmakt til å avgjøre, spørsmål om fordeling av renter og arveavgiftsberegningen. Tingretten oversendte brevet til bostyreren, som kort tid etter oversendte nytt utkast til retten. Her fremgikk det bl.a. at arveavgiftsberegningen var

endret, at klagers brev var gjennomgått og at han hadde hatt en konferanse med den andre arvingen.

Sorenskriveren uttaler om dette følgende:

”Selv om det senere viste seg å være feil i rettsboken finner jeg den fremførte kritikken grunnløs. Oppnevning av bostyrer innebærer at bostyreren har den direkte kontakten med arvingene/deres advokater. Retten skal ikke ha kopi av korrespondanse, avtaler eller lignende som måtte være inngått om bobehandlingen. Som det fremgår av den vedlagte korrespondanse ble utkast til slutning og utlodning utarbeidet av bostyreren, forelagt arvingene, korrigert av bostyreren og gjennomgått av undertegnede før det ble godkjent.”

Det bekreftes at sorenskriveren hadde telefonsamtaler med klager og hennes datter. Samtalen med klager var av en viss varighet, mens samtalen med datteren var kort, idet hun like forut hadde snakket med klager selv. Temaet for samtalen var at klager mente at den andre arvingen kom bedre ut enn klager, på grunn av bostyrerens bobehandling. Det ble henvist til ham for så vidt gjaldt spørsmål som arvingene hadde gitt ham fullmakt til å avgjøre. Etter det hun kan huske, besvarte hun ellers noen spørsmål av generell karakter. Det er ikke riktig når det hevdes at hun var avvisende, samtalen ubehagelige, eller at hun ikke ville ha noe med saken å gjøre. Det bemerkes særlig at

”For meg som dommer var det i denne saken – som i mange andre saker – ikke riktig å gi konkrete svar til den ene part da jeg var vel kjent med motsetningene mellom partene. Jeg mener jeg var tålmodig og besvarte samme spørsmål flere ganger. Slik jeg husker det i dag var imidlertid A ikke fornøyd med innholdet i svarene hun fikk. Jeg finner derfor kritikken ubegrunnet.”

Når det gjelder spørsmålet om kontroll med bobehandlingen etter anke/begjæring om omgjøring, bemerkes følgende:

Anken ble forkynt for ankemotpartene. Bostyrer ba flere ganger om utsettelse av tilsvarsfristen, idet han forhandlet med arvingene om en løsning. Det fremgår av hans henvendelser at han var i kontakt med advokat C. I mai var bostyrer og advokat C enige om omgjøring på de alt vesentlige av de aktuelle ankepunktene. Når det gjelder rettens videre oppfølging var sorenskriveren bl.a. i direkte kontakt med bostyreren.

Det tok lang tid fra ankeerklæringen/begjæringen om omgjøring innkom til boet ble sluttet. Men det var en dialog mellom bostyreren og advokat C, og det dokumenteres ved kopi av korrespondansen at advokat C ikke hadde innsigelser som ble fremsatt overfor retten i anledning søknadene om fristforlengelse.

Advokat C's opplysninger om at hun ikke mottok kontoutskrifter stemmer ikke.

Det anføres til foranstående:

”Ovennevnte er dels kritikk av bostyrer, dels kritikk av retten for manglende oppfølging av saken, faglig og administrativt. Med bakgrunn i det jeg har redegjort for ovenfor finner jeg klagen grunnløs.

A har vært representert ved advokat, og bostyrer har hatt så vel muntlig som skriftlig dialog med advokaten og med retten. De forhold som er påpekt fra hennes advokat er det tatt hensyn til før ny utlodning ble foretatt 5. november 2003. Det er derfor misvisende når advokat C hevder at brevet av 24.03.2003 ikke er besvart. Videre er det misvisende når advokat C hevder

at hennes brev av 31.10. og 02.12.2003 ikke er besvart. Ovennevnte viser med all tydelighet at det har vært korrespondanse og dialog i perioden etter 24.03.2003 og 31.10.2003. Jeg finner klagen på dette punkt grunnløs.”

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Fristen for å klage til tilsynsutvalget er tre måneder etter at det påklagede forhold fant sted, eller klager ble kjent med eller burde være kjent med forholdet, jf domstoloven § 237 fjerde ledd. I nærværende sak er fristen utløpt, med unntak av den klagen som gjelder sorenskriverens unnlattelse av å besvare klagers brev av 24. mars 2004 vedrørende klagen på bostyreren. Imidlertid har utvalget likevel anledning til å ta saken opp til behandling av eget tiltak, selv om tremåneders-fristen er utløpt, forutsatt at forholdet ikke er mer enn ett år gammelt. I denne saken har utvalget etter en totalvurdering funnet å ville ta saken under behandling. Utvalget har i denne situasjonen ingen plikt til å behandle samtlige av klagerens ankepunkter.

Saken anses etter dette klar for behandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstoloven § 238 andre ledd andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstoloven § 236 første ledd. Utvalget bemerker følgende:

Når det gjelder tingrettens ansvar i forbindelse med offentlig skifte, er det ikke tvilsomt at tingretten skal følge opp at bostyrer utfører arbeidet raskt og effektivt, samt korrekt. Selv om bostyrer utarbeider utkast til utlodningen, har retten et selvstendig ansvar for å kontrollere denne før slutning og utlodning finner sted. De klagepunkter som gjelder sorenskriverens manglende kontroll med utkastet før hun første gang skrev under, er likevel etter utvalgets oppfatning utenfor det utvalget har anledning til å vurdere. Det vises til at anførte feil ved utlodningen er gjenstand for anke, og at dette ligger utenfor utvalgets kompetanse, jf domstoloven § 236 fjerde ledd. Dette tok også klager og hennes advokat konsekvensene av, ved at de innga anke til lagmannsretten, samtidig som det ble begjært omgjøring. Utvalget har merket seg at omgjøring ble foretatt for samtlige ankepunkters vedkommende.

Tilsynsutvalget vil likevel bemerke at omfanget av feil ved boslutningen synes å vise en uheldig praksis fra sorenskriverens side når det gjelder gjennomgang og kontroll av bostyrerens arbeid. Utvalget peker på at følgende punkter burde vært oppdaget:

- Det var ikke foretatt forhåndsligning, noe som skal skje før utlodning foretas
- Arveavgiften var uriktig beregnet for den ene arvingens vedkommende
- Det var ikke gjort fradrag for arvingenes utgifter til juridisk bistand, til tross for at både bostyrer og tingretten hadde fått opplyst dette
- Det var summeringsfeil som gjorde at utlodningen ikke stemte med boets aktiva. Denne feilen var ikke stor.

Dersom en slik gjennomgang og kontroll hadde vært utført, ville arvingene vært spart for ulempene og merbelastningen ved at utlodningen måtte rettes. I dette tilfellet har det tatt lang tid, og det har dessuten påført arvingene merutgifter, jf nedenfor.

Når det gjelder saksbehandlingstiden, gikk det åtte måneder fra første utlodning den 28. februar 2003 til ny utlodning skjedde i november s.å. Dette er etter utvalgets oppfatning svært lang tid. De endringer og rettelser som måtte foretas var ikke større enn at dette burde ha skjedd i god tid før rettsferien sommeren 2003. Og av hensyn til arvingene bør det ikke ta åtte måneder å rette opp en utlodning slik at arven kunne utbetales. Selv om bostyrer var sykmeldt i en periode, burde arbeidet likevel vært prioritert og fulgt opp av tingretten på annen måte fremfor å gi stadig nye fristutsettelse. Det er utvalgets oppfatning at sorenskriveren burde grepet aktivt inn på et tidligere tidspunkt, i alle fall når den siste fristen som ble gitt var utløpt.

Partene er direkte uenige om hvorledes telefonsamtalene mellom sorenskriveren og klageren og hennes datter forløp. Her står påstand mot påstand, og utvalget har dermed ikke grunnlag for å konkludere med at sorenskriveren har opptrådt kritikkverdigg i telefonsamtalen. Utvalget er imidlertid enig med advokat C i at det er påfallende at sorenskriveren ikke finner grunn til å beklage at hun ble oppfattet slik A forklarer at hun opplevde det.

Sorenskriveren synes å mene at hun har besvart A`s klage av 24. mars 2003 på bostyreren. Utvalget er av den oppfatning at hun i så fall burde uttrykt seg klarere, idet det synes som om hun mener at klagen er besvart og/eller behandlet ved den senere omgjøringen/rettingen. Dette kan vanskelig anses tilfredsstillende. Klager burde fått en klarere tilbakemelding på hvorledes sorenskriveren så på de enkelte klagepunkter som ble fremsatt.

På grunnlag av foranstående og etter en samlet vurdering finner utvalget at sorenskriveren ved sin behandling av ovennevnte dødsbo, den uakseptable lange tiden som gikk før utlodningen ble rettet, og unnlattelsen av å følge opp klagen på bostyreren, har opptrådt i strid med god dommerskikk. Utvalget finner følgelig at det samlet sett er så vidt mye å bebreide henne at vilkårene for å reagere med kritikk i henhold til domstoloven § 236 er til stede.

Til slutt bemerkes at advokat C overfor utvalget har rettet en direkte forespørsel om hvilke muligheter klager har til å kreve erstattet sine merutgifter i forbindelse med advokatens arbeid med saken. Til dette må utvalget bare bemerke at dersom klager skulle mene at staten som arbeidsgiver måtte være erstatningsansvarlig, antar utvalget at en eventuell henvendelse må rettes til Domstoladministrasjonen.

Tilsynsutvalget har etter dette fattet slikt enstemmig vedtak:

Sorenskriver B, X tingrett, gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.